Izhaja
vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.
Dopisi naj se izvolijo frankovati.
Rokopisi se ne vračajo.
Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto **4 krone** (2 gld.)
Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvo „Mira“ v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.
Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XX. V Celovcu, 29. avgusta 1901. Štev. 35.

Naši lastni grehi.

Na Koroškem smo Slovenci srečno prijadrali do nekake splošne zadovoljnosti. Kamor se ozremo, povsod mir, povsod tihota, — nikjer národnega navdušenja. Pa zakaj tudi, saj smo z vsem preskrbljeni, saj imamo dovolj národnih svojih šol, saj imamo vse pravice v uradu, vse nas spoštuje, dà, še bojijo se nas tako naši nasprotniki, kakor nič manj naši lastni rojaki in bratje.

Ako se ozremo le za nekoliko let nazaj, priznati moramo, kako vse drugače je bilo tedaj tu pri nas na Koroškem. Prijatelj se prijatelja ni ogibal; zaupal mu je in složno sta delala roko v roki tako duhovnik kakor posvetnjak za prospeh in blagor ubogega svojega trpinčenega slovenskega národa.

In danes? Ne govorimo dalje o lastnih svojih grehih; vprašajmo se samo, ali res ni več mogoče med nami si delo tako urediti, kakor je bilo urejeno nekdaj in pri kateri uredbi so sodelovali stari naši izkušeni vojskovodje, kakor Andreja Einspieler blagega spomina in drugi taki sovrstniki. — Naši shodi, na katerih so bili govori vedno tako razvrščeni, da se je razpravljalo o verskih, národnih in gospodarskih razmerah, so imeli lepe uspehe, da ne govorimo še posebej o naših prekrasnih slavnostih, katerih več se je priredilo in na katere je naše ljudstvo rado in z veseljem prihajalo. Takrat so bili pri nas časi pravega, poštenega národnega navdušenja, in le škoda je, da se je ta namera sedaj docela opustila. Slovenec je rad vesel, in ako ima priprost naš slovenski kmet vrhu tega še priliko, gibati se v boljši družbi, kjer se more prepričati, da se govori in spoštuje njegov jezik tudi od boljših ljudij, potem postane bolj ponosen sam na sebe ter se ne bode sramoval svojega pokolenja.

Nekaj pa je, kar nam posebno teži srce in kar zakrivati bi bilo greh. To so naši boljši krogi. Ni ga národa na svetu, ki bi imel toliko poturic, kakor jih ima mali naš národ slovenski. Ne bomo govorili o naših učiteljih. Ti so pri nas na Koroškem ponajveč vsi odvisni od „Südmarke“ in „Schulvereina“, in neštetokrat so se jim že očitali judeževi groši, katere prejemajo redno v ta namen, da nam davijo slovensko deco in jo pretvarjajo v Nemce. Naj se preseli semkaj katerikoli učitelj iz sosedne Kranjske ali zelene Štajerske, vsak nam postane nasprotnik, ker se od zgoraj tako zahteva in ker sebičnežev nikjer ne manjka. Bele vrane so tisti, ki imajo še srce svoje na pravem mestu, kar pa, umé se ob sebi, javno pokazati nikakor ne smejo.

Pojdimo pa dalje in oglejmo si najprvo naše uradnike. Nimamo jih mnogo, a še ti so z malimi izjemami vsi po vrsti pravi čudaki. Imamo službujoče Slovence pri deželni vladi, na sodniji, pri finančnem uradu, na železnici, na pošti itd., a poznamo jih ponajveč samo po imenih, ker se v slovenskih krogih skoro nikdar ne pokažejo. Ne zahteva se sicer od njih, da bi se morda udeleževali našega političnega gibanja dejansko; zadovoljni bi bili, ako bi nas smatrali vsaj v toliko jednakopravnim državljanom, da bi se nas ne bali javno na ulici srečati, nam pogledati v obraz, spregovoriti z nami kako besedo, ali se vsesti v javni gostilni z nami k jedni mizi. Poznamo celo gospode, ki pravijo, da se smatrajo zavednim Slovencem, ki pa le preradi in največkrat brez vse potrebe vidijo v odločnem svojem bratu-rojaku rovarja, ali pa vsaj politično-nevarno osebo. Vprašamo pa, ali res zaslužijo tisti, ki čutijo za svoj národ in delujejo za istega v postavno določenih mejah, tako preziranje od svojih lastnih bratov? Srcé mora boleti vsakega posameznika, ako dobi takega sebičneža kdaj pred svoje oči.

Poleg uradnikov imamo tudi nekaj slovenskih trgovcev in obrtnikov ter neštevilno delavnega ljudstva. Zadnji so trpini v nemških rokah; prvi in drugi pa pravijo, da so odvisni in da morajo zaradi te svoje odvisnosti kratkomalo tudi sami sebe zatajiti. Bog ne zadeni, da bi se pokazal kdo izmed teh v slovenski družbi. Ako se šetaš in te sreča, obrne se; ako pa mu to storiti ni več mogoče, pogleda na steno ali na kak napis, samo da ti obrne hrbet. Če se slučajno voziš z njim po železnici, pogleda pri oknu vun in kaže ti zadnjo plat svojega telesa samo zaradi tega, da mu ni treba s teboj slovenski govoriti. Boji se zamere pri Nemcih in ker se kot Slovenec vendarle še nekoliko sramuje, posluževati se nemškega jezika nasproti Slovencu, ki sedi poleg njega, raje molči, da ostane zvest svojim načelom, da je Slovencu dolžnost, zaradi ljubega mirú in zamere pri nasprotnikih, prezirati in zaničevati svojega lastnega brata.

Taki so naši grehi in ti so grdi, tako grdi, da se morajo studiti vsakemu poštenjaku do dna duše. Pa ne samo pri nas na Koroškem je tako. Kdor ima priliko malo pogledati v svet, našel bode, da na Štajerskem in celo tudi na Kranjskem ni dosti boljše. Povsod se šopiri med nami nemščina, povsod se daje prednost tujcem in tujemu jeziku in mi sami hočemo, da smo podlaga tujčevi peti. Kamor se ozremo, povsod je nasprotnik gospodar; mi mu pa pomagamo zatirati in zapostavljati svoj rod. Ali je táko postopanje častno in možato? Kdo za Boga bode imel še kaj spoštovanja do nas in našega národa, ako se bomo mi sami postavljali na tako tesno stališče nezaupanja drug proti drugemu, in ne bomo spoštovali v svojem somišljeniku in rojaku svojega lastnega in spoštovanja vrednega brata. — Zatorej proč s polovičarstvom in bojaznijo; ljubimo se in spoštujmo ter ravnajmo se po besedah pesnika Sim. Gregorčiča, ki pravi:

Med nami vsak bod' cel junak,
Naj pade tretji, drugi vsak,
Da bo le dom otet!

Ta bi nas rešil.

Pri zadnji skupščini Ciril-Metodove družbe v Mariboru je nek učitelj imenovane družbe zadel ob struno, ki je nas Slovence na Koroškem osupnila. Ker moramo dotičnemu gospodu verjeti, ko trdi, da ga vodi v njegovih besedah le rodoljubje, mu hočemo dati miren in stvaren odgovor na ne preveč mirna in še manj stvarna njegova izvajanja.

Sprva moramo omeniti, da ni res, kar je trdil govornik, da so Korošci pravili: „čemu se zida tako drago poslopje; kaj nam pomaga lepa šola; za naše razmere je treba koga druzega, nego šolskih sester.“ Ker dotični gospod naših razmer morebiti ne pozna takó, kakor jih poznamo mi, ga prosimo, naj posluša naše prepričanje, in to prepričanje je, da takó gotovo noben koroški Slovenec ni govoril! Morebiti se je kje razpravljalo o vprašanju, ali bi bilo boljši, dobiti učitelje ali redovnice, a da bi kdo bil tako govoril, kakor trdi g. Kamuščič, ni resnično. Neresnično je tudi, da se je zidala monumentalna stavba, ker so tako same čestite sestre želele. Vsaj, v kolikor smo poučeni, smelo trdimo, da pri zidanju želje sester nikakor niso bile merodajne, da pa so gospodje,

PODLISTEK.

Velika sibirska železnica.

Prvega junija tega leta je minulo deset let, kar so Rusi v mestu Vladivostoku začeli zidati sibirsko železnico v navzočnosti tedanjega cesarjevičanaslednika, sedanjega cara Nikolaja II. Železnica, nje načrt, pogum, lotiti se takega velikanskega dela — vse to je zasluga rajnega Aleksandra III. Dolgost dozdaj sezidane sibirske železnice v mejah ruske države meri 5612 verst (1 versta = 1·067 kilometrov); na tej črti grejo že osebni in tovorni vlaki in jedva morejo naložiti vso množico raznega blaga in prevažati vse osebe. — Stavba sibirske železnice, osobito kar zadene velikost podjetja, je nekaj izvanrednega. Več nego 1500 verst železnice gre skozi gore in skale, katere se navpično spuščajo v deroče reke.

Pri stavbi je delalo 70.000 delavcev in 30.000 kosov vprežne živine skozi celi čas zidanja; število uradnikov je znašalo 6000. Stavbenega kamenja in opeke se je potrebovalo 100.000 kubičnih sežnjev, cementa 600.000 sodov. Dolgost železnih mostov čez velike reke znaša 9 verst, dolgost lesenih mostov 35 verst, vodovodov 300 verst. Železo, ki se ga je porabilo za mostove, tehta 3,500.000 pudov (1 pud = 20 kil), železniški tir 20 milijonov pudov. Prostori za postaje in stanovanje uradnikov merijo 70.000 □ sežnjev. Teža stavbenega gradiva, ki se je moralo (razun peska) privažati, znaša 250 milijonov pudov.

Železnica se je zidala naglo, ako pomislimo, da je sibirsko podnebje neprijazno in da tam ni bilo tovarn ter rokodelstev, kajti vse se je moralo privažati iz Evrope. Iz Evrope so morali privažati tudi delavce. In kakšne so se še morale premagati zapreke: letina, sibirska kuga, velika povodenj v Zabajkalu (1897). In vendar se sibirska železnica zida poldrugikrat hitreje, nego se je zidala kanadska, katero so dozdaj najhitrejše dodelali. Kanadske železnice so sezidali v enem letu 438 verst, sibirske 651 verst.

Splošni stroški za sibirsko železnico s kitajsko vzhodno železnico vred so izračunjeni na 850 milijonov rubljev; od te svôte se je že izdalo 720 milijonov. To so res velikanske svôte.

Stavba sibirske železnice se odlikuje s tem, da jo zidajo samo ruski ljudje iz ruskega gradiva, tako da ostanejo izdani milijoni v državi in pospešujejo moč ruske zemlje.

Važen državni pomen je imela nova železnica lanskega leta v kitajskih zmešnjavah. Brez nje bi se ne bila tako hitro potlačila mandžurska vstaja. Kar se tiče prevažanja tovorov in oseb, se sibirska železnica še ni popolnoma razvila; dozdaj je imela samo mestni pomen. Ali vendar je že l. 1899. od Vladivostoka do Irkutska prepeljala 40 milijonov pudov tovorov in več nego 1 milijon popotnikov.

Zveza med Evropo in vzhodno Azijo se je zeló olajšala. Za potovanje iz Pariza v Vladivostok se danes potrebuje samo $3^1/_2$ tedna, mesto 6 tednov, kakor poprej. Kedar bodo dozidali krugobajkalsko in mandžursko železnico, bode vedna železnična zveza med atlantskim in tihim oceanom. Potovanje bode trajalo 13krat 24 ur.

Da ima sibirska železnica velik kulturen pomen, nihče ne dvomi. Že sedaj se je tik železnice naselilo mnogo prebivalcev. Tako imate zlasti sibirski mesti Tomsk in Irkutsk veliko bodočnost. V Tomsku je že od l. 1888. vseučilišče; imajo tam tudi električno razsvetljavo in veliko knjižnico. Irkutsk ima lepe, prijazne ulice in velik ter bogat muzej. Vladivostok ima že sedaj 28.000 prebivalcev. Odkar se je sibirska železnica odprla, začelo je prebivalstvo v Sibiriji rasti. Ruska vlada tudi priseljence vsestransko podpira in od tiste dôbe, odkar se po ukazu carja Nikolaja kaznjenci tja več ne pošiljajo, se rusko prebivalstvo v Sibirijo prav rado izseljuje.

Smešničar.

* **Kdaj Tirolci spregledajo.** Madjar: „Povej mi, ljubi Tirolec, ali je res, da izpregledate vi Tirolci še le deveti dan po rojstvu?“ Tirolec: „Dà, res je! A kedar izpregledamo, vidimo devet ur daleč vsakega madjarskega bika!“

* **Čuden odgovor.** Na potovanju po Tirolskem sreča cesar Jožef II. nekega moža ter ga vpraša, čegav je. Mož, ki cesarja ni poznal, odgovori osorno: „Sam svoj!“ Nato mu reče cesar: „Tedaj imaš pač bedastega gospodarja!“

* **Samosvoja obsodba.** Žid jezdi na oslu po vasi. Ko vidi, da ga gledajo otroci in tudi nekateri ljudje, reče jim: „Kaj me gledate? Ali niste še nikdar videli osla?“

* **Dober zagovornik.** Sodnik: „Zatoženec! Imate li zagovornika?“ — Zatoženec: „Svojo ženo sem pripeljal s seboj; ta ima jezik za tri dohtarje!“

ki so stavbo vodili, takoj iz pričetka hoteli v Št. Rupertu zidati ne samo národno šolo, marveč vzgojišče za dekleta. Šolskih sester sploh takrat nikdo še popraševal ni za kak svèt in tudi na zidanje niso imele nobenega vpliva.

G. Kamuščič sodi, da je šola slabo obiskana, ker nima národnega učitelja. Proti temu se mora zatrditi, da je šola zelo dobro obiskana; da pa še vedno toliko otrok hiti v nemško šolo, sestre ne morejo zabraniti in najboljši naši slovenski učitelji bi tega žalostnega dejstva tudi ne predrugačili. Nikdar nismo bili proti posvetnim učiteljem in hvaležno bi takega moža sprejeli; ali vselej je pri dotičnih posvetovanjih moral biti merodajen denarni položaj družbe. En učitelj bi družbo bržkone toliko stal, kakor tri sestre, in Bog ve, kje bi se mogel denar vzeti, da bi tod nastavljali učitelje. Učitelj bi poučeval o kmetijstvu? Oprostite, da imamo pred takimi pouki nekak strah! Komu bi se ne zdelo smešno, če kje kak mladenič najde v knjigi razpravo praktično kot Kolumbovo jajce, in ves navdušen jo začne razkladati celemu svetu, ne misleč, da je praktično življenje vse drugačno, kot teorija. Mi nikakor nismo zoper kmetijski pouk, zato smo od vlade vsikdar tirjali, da se napravljajo poučna zborovanja za kmete; a bolj kot tega nam je treba versko-národne vzgoje za mladino. Ta smoter pa se po našem prepričanju najsigurnejše in najceneje doseže s pomočjo šolskih sester.

„Izražam željo, da bi velikovška šola ne postala samostan šolskih sester," pravi dalje naš prijatelj iz Trsta. Ne vemo, ali dosti pozna samostane, ali ne. Morebiti nam verjame, da so samostani več kot 1000 let, predno je država mislila na ljudski pouk, po močeh skrbeli za duševno povzdigo národov. „Samostani so bili šole za pouk in vzgojo, in v vsakem samostanu je bilo nekaj oseb za ta poklic izurjenih. Pri redovnicah so se tudi dekleta učila v ročnih delih, in v teh šolah so se poučevali poleg otrok nižjih slojev, ki niso mogli nič plačati, tudi otroci plemičev in bogatašev." Tako piše protestant Cobbet. (Geschichte der Reform, 143.)

In dandanašnji, kaj se godi po deželah, kjer ljudstvo še ne plačuje šolskih doklad? Kapucini imajo v misijonih 236 ljudskih šol (Missionen 1900, str. 234), nemški jezuiti imajo le v Siriji 191 šol (Missionen 1901, str. 139), šolski bratje jih imajo 293 (l. c. 139) itd. Zato nas nikdo ne bo prepričal, da bi bile redovnice nesposobne za šole! In želeti smemo, da naj bo tudi zanaprej zavod Št. Rupertski samostan šolskih sester, brez da bi se nam bilo bati, pri pametnih ljudeh veljati kot šolski nasprotniki. — A gospod učitelj iz Trsta trdi nadalje, da na Koroškem divjajo Volfovci, in proti takim je treba celega moža, ne pa šolskih sester. Naj nam gospod verjame, da se proti Volfovcem ni treba s pestmi bíti, in kedar pridejo s kamenjem, se jim moramo umakniti, ker naši sodniki stojé za njimi. Kako se naj tedaj bojujemo? Z versko-národno vzgojo! V to svrho pa ni treba med ljudi hoditi, marveč v šoli in v vzgojišču se mora delati z vso skrbnostjo, da se mladina privadi čednosti in da se uči spoštovati materino besedo.

Res je treba tudi môž za gospodarsko delovanje, a prvo to ni; to bi bil postransk posel za zmožnega učitelja, če bi ga mogli vzdrževati. Vrh tega se v gospodarskih zadevah že toliko dela, da take učitelje lahko pogrešamo. Niti v resno preudarjanje pa se ni mogel sprejeti predlog, naj se prodá velikovška šola in naj se stalno podpirajo učitelji in národne učiteljice na Koroškem. Tak predlog nima nobenega pomena: Na Koroškem je komaj še par národnih učiteljev in učiteljic, ki res marsikaj storijo tudi brez podpore. Želeti bi bilo, da bi se moglo dotične blage može podpirati, a kaj nam konečno pomaga národen učitelj brez národne šole? Dà, podpirati učitelje bi bilo zanje naravnost nevarno in bi jim tukaj eksistenco podkopalo. Gospod tržaški učitelj pač ne vé, da je celó deželni poslanec gosp. Gregor Einspieler bil nekaj časa pod policijskim nadzorstvom, ker ga je nekdo iz gole zlobnosti pri slavni vladi ovadil, da dobiva podpore iz Rusije!! S podporami je bore malo pomagano. Podpirali so se od rodoljubov priporočniki, a prišedši v službe, začeli so hoditi z našimi sovražniki. Ko bi tukaj imeli liberalno slovensko stranko, bi se ji morebiti kak učitelj pridružil, ker bi mu Nemci tega ne zamerili tako, kakor če gre z duhovniki, a take stranke ni, in branitelji národa so tukaj izključno le duhovniki, izvzemši peščico posvetnjakov. Vsaj vsakdo vé, kako imajo gospodje, ki so v javnih službah, v tem oziru zvezane roke, noge in usta. Nemec agituje, brez da bi se njegovi predstojniki nad tem izpodtikali, pri Slovencu je pa druga. On se boji na vse strani zamere; večkrat celo brez potrebe. Ali nekje morajo tudi uradni bogovi še zagrometi, in to se zgodi najložje proti taki manjšini, v kakoršni se nahajamo mi.

Svoje mišljenje in svoje prepričanje torej združujemo in zabeležujemo tako-le:

1. Želimo si národnih učiteljev, ki bi bili verni ljudje. 2. Národno-versko vzgojo treba je pričeti pri dekletih. 3. Za dekliško vzgojo sploh so pripravne le redovnice. 4. Hvala Bogu imamo red šolskih sester, ki so sposobne, zadoščati takemu poklicu. 5. Sestre so veliko ceneje kot gospodje učitelji, in za obnemogle učne moči skrbi samostan. 6. Sestre nam poučujejo tudi odrastla dekleta. 7. Če nam kaka sestra, ali recimo vse vkup ne bi ugajale, recimo, da bi svoje dolžnosti ne storile, lahko se jih iznebimo vsak dan, kar gotovo pri gospodih učiteljih ne gre tako kratkim potom. 8. Šolske sestre ne potrebujejo naše šolske družbe, da pa morebiti družba brez sester ne bi mogla biti, zato naj bi se iz javnih obravnavanj v družbenih skupščinah načelno izključila vsaka beseda, ki žali učiteljski stan ali žali šolske sestre, ki z največjo požrtvovalnostjo delujejo za družbo in národ.

Tako mislijo tukajšnji rodoljubi vsi brez razločka stanu. G. učitelju iz Trsta pa pustimo njegovo prepričanje, da bi on nas rešil; zato pa se naj nam pusti mnenje, da za nas in naše sedanje razmere pripravnejših učnih močij, kot so č. šolske sestre, na vsem svetu ne najdemo.

Dopisi.

Velikovec. (Nemška kolesarska slavnost) se na veliko Gospojnico dné 15. t. m. tukaj ni tako obnesla, kakor so njeni prireditelji pričakovali. Nadejali so se, da bo prišlo semkaj 500 do 600 kolesarjev, ali prišlo jih je vseh skupaj pri vestnem štetju le 110 kolesarjev; pri sprejemu bilo jih je pa sploh le 50 do 60 navzočih. Žena nekega tukajšnjega najmarljivejšega prvaka je sama priznala, da take slavnosti ne vlečejo več. Pred občinsko hišo na glavnem trgu vršil se je slovesen pozdrav kolesarjev. Župan Pinterič jih pozdravi z običajnimi besedami v imenu nemškega (?) mesta Velikovec. Videti pa je bil g. župan zelo razburjen, seveda čedalje bolj bo tudi on moral pritrditi besedam srednjeveškega nemškega pesnika, da je: „Politisch Lied ein garstig Lied". Neki celovški kolesar se za pozdrav zahvali. Na to je gospodična Formanek (najbrže bližnja sorodnica slavne Tusnelde), učiteljica na tukajšnji nemški mestni šoli, izročila kolesarjem častni trak; g. dr. Blodig, c. kr. koncipist pri tukajšnjem okrajnem glavarstvu, pa je izročil kolesarjem prstan z besedami: „Kakor je prstan okrogel ter nima začetka ne konca, tako naj bo tudi nemška zvestoba trajna brez konca." Popoldne vršila se je vrtna slavnost na tukajšnjem mestnem vrtu „Bürgerlust". Dvanajst gospodičin je prodajalo cvetlice in druge reči na korist „Südmarke", in so res skupile skupaj 300 kron. Seveda s to svôto Südmarkovci ne bodo mogli kakega nemškega kmeta naseliti na slovenskih tleh, ali kakega obgospodarjenega nemškutarskega posestnika pa že znajo s tem za nekaj časa obvarovati gospodarskega pogina. Zvečer je bil koncert v Kollorosovi gostilni, pri katerem sta govorila mladi trgovec Kandut, blagajnik tukajšnje podružnice „Südmarke", in tukajšnji klobučar in državni poslanec Gratzhofer. Govorila sta o rimskem vplivu in o veliki nevarnosti, ki preti nemškemu Velikovcu od strani Slovencev. Taki so naši hajlovci; doma na Koroškem tožijo hinavsko nad veliko nevarnostjo, ki jim preti od slovanske strani, in res dosežejo v Celovcu vse, kar le želijo, posebno na šolskem polju; a drugače postopajo na Dunaju. Tam je v državnem zboru pred par leti njihov zastopnik za peto kurijo, poslanec dr. Artur Lemiš, v proračunskem odseku rekel, da na Koroškem ni Slovencev. Tako je ta slavnost zopet pokazala, da v boju zoper nas Slovence v bratski slogi vse skupaj postopa, kar ima kaj veljave: mestni trgovci, večji obrtniki, učitelji in celo c. kr. uradniki. Heil!

Velikovec. (Umrli) ste v zadnjem tednu tukaj zopet dve, tudi v okolici dobro znani osebi. Dné 14. t. m. umrla je tukaj g. Frančiška Kramar, dimnikarjeva vdova in hišna posestnica. — Dné 16. t. m. pa je umrl g. Ferdinand Plešivčnik, lastnik glavne tobačne prodajalnice in Torandove gostilne na tukajšnjem glavnem trgu, za vnetjem pljuč, star še le 47 let. Doma pri Tempaharju na Rudi, bil je v začetku, ko se je tukaj naselil, Slovencem naklonjen, potem se je oklenil nemških nacijonalcev, postal tudi občinski odbornik, ali večkrat je delal hajlovskim prvakom opozicijo. Njegov pogreb je bil zelo veličasten; tužno je bilo poslušati milo jokanje številnih njegovih še nedorastlih, otrok, ki so zdaj ob skrbnega svojega očeta. N. p. v m.!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Romanje na sv. Višarje) se je dné 11. t. m. prav sijajno vršilo. Udeležilo se ga je 648 romarjev iz naše velikovške okolice, ki se razvrstijo po farah tako-le: Velikovec 29, Št. Rupert 164, Št. Jurij na Vinogradih 78, Št. Štefan 66, Djekše 55, Št. Peter 45, Grebinj 43, Šmarjeta 42, Grebinjski Klošter 35, Vovbre 29, Tinje 16, Škocijan 14, Krčanje 6, Kazaze 4, Podjunski Št. Vid 4, Ruda 3, razne fare 15. Vodili so romarje čč. gg. Čeh, Matevžič in Treiber. Državna železnica nam je priskrbela 16 celo novih voz, tako da smo se zelo dobro vozili; tudi je vlak prav hitro vozil. Vse se je izvršilo v najlepšem redu, ker so se vozni listi že doma med romarje razdelili in ves čas je vladalo med romarji največje navdušenje. Ob sedmi uri zvečer dospeli smo na sv. Višarje, kjer nas je č. g. dekan Incko sprejel s presrčnim nagovorom. V slovesnem sprevodu z molitvami in petjem vstopili smo v starodavno in vernim Slovencem tako priljubljeno, Materi Božji posvečeno romarsko cerkev, kjer so se potem vršile pete litanije in sv. blagoslov in konečno pridiga, katero je govoril č. g. župnik Treiber o predmetu: „Marija sovraži greh, ali ljubi grešnike". Drugi dan se je od $^1/_2$3. ure zjutraj trudilo osmero duhovnov neutrudljivo v spovednicah, tako da so vsi romarji lahko mogli sprejeti sv. zakramente. Od 5. do 10. ure se je vršilo osem sv. maš, pri katerih so, kakor sploh na celem romarskem potu, neumorno in zelo krasno pele naše Št. Rupertske cerkvene pevke pod vodstvom č. sestre Cirile in tako bistveno pripomogle, da se je naša božja pot tako sijajno izvršila. Ko smo se ob deseti uri dopoludne zopet poslovili od sv. Višarij, je nam č. g. dekan Incko zunaj cerkve ob skalnati leci spregovoril tako ljubke in prisrčne besede v slovo, da je bilo ginjenje splošno. Med drugimi je nas opominjal g. dekan, naj kakor sv. trije kralji tudi mi po drugem potu, to je po potu poboljšanja svojega življenja, vrnemo se na svoj dom, sosebno pa naj ohranimo posvečujočo milost Božjo. Konečno se g. župnik Treiber s presrčnimi besedami zahvaljuje g. dekanu in vsem njegovim gg. duhovnim sotrudnikom na njihovi veliki požrtvovalnosti za naše romarje in vpričo tako divnega gorskega sveta vso prirodo kliče kot pričo, da hočejo naši romarji zvesti ostati svojim trdnim načelom ter konča z besedami: „Čujte gore in bregovi, da smo verni sinovi in hčere sv. katoliške cerkve!" Ves čas našega romanja bilo je najkrasnejše vreme, le ko smo na povratku v Mostiču iz vlaka izstopili, začel je čedalje bolj dež naletavati. Ali ta nezgoda prav nič ni kalila našega navdušenja, ampak radi smo prenašali to neprijetnost, sosebno, ker smo vedeli, da je bil dež za polje že zelo potreben. Trajno bodo pa v naših srcih odmevale besede zdihljeja: „O Marija Višarska, prosi za nas Boga!"

Dobrlavas. (Cesarjev rojstni dan. — Razno.) Dolgo že od našega prijaznega kraja niste nič čitali. Tukaj toraj nekaj majhnih novic. Cesarjev rojstni dan smo tukaj prav slovesno opravljali. Brala se je slovesna pontifikalna maša, ali kakor pravimo tukaj, „maša v kroni", pri kateri se je pela neka Schöpf-ova instrumentalna maša. Vsa čast našemu g. organistu, ki se trudi, petje kolikor mogoče spopolniti. Čast tudi našim pevcem, ki slovijo daleč na okrog. Kakor izborna sopranistinja, tako naj pozdigujejo vsi drugi svoje lepe glasove še dolgo Bogu v čast in ljudem v veselje. Hvala tudi gg. igralcem in dvema gospicama iz Prage, ki so radovoljno pomagali, da se je petje res vršilo izborno, kakor se kaj takega na deželi le jako težko najde. — V velikem strahu je bila nekega jutra vas Lovanke. Neprijeten duh, kakor da bi kje gorelo, se je razširjal in vznemirjal ljudi, kar zapazijo, da je gorelo v sobi, v kateri je stanoval star zasebnik. Ko odprejo sobo, najdejo pri vratih onega zasebnika mrtvega in po desnej strani ožganega ležati. Ogenj je nastal gotovo vsled neprevidnosti. Le dobro, da je bila soba zaprta, da zrak ni mogel do ognja, sicer bi bila cela vas v nevarnosti. — V podružnici v Kokji smo dobili lepa nova okna, ki so res kinč najstarejši cerkvi v župniji. Da je cerkev res stara, vidi se že iz tega, da je le polovica cerkvenega ključa železna, druga polovica je lesena. Upamo, da dobimo tudi nov ključ, starega pa damo potem v muzej, ako ga vzamejo. — Ob klopinjskem jezeru je letos do 400 tujcev; tudi v Dobrlivasi jih je veliko, tako da so vsa stanovanja oddana. — Gostilno pri Paternužu ob klopinjskem jezeru je kupil g. K. Eberwein za ceno 36.000 kron.

Šmihel nad Pliberkom. (Razno.) Delo v naši mlekarnici gre sicer počasi, a vendar napreduje in upati je, da bo kmalu dogotovljeno. Pa saj je tudi potreba. V nedeljo dné 18. vel. srpana je bil drugi osnovalni shod. Udov je pristopilo sedaj okoli petdeset. Ravno toliko, da se more začeti. Pričakuje se pa, da se jih vpiše še več, ako se bodo dali nekateri pregovoriti, ki ne vedó, ali bi šli na levo ali na desno. Večina kmetov pač pravi: „Ja Bog vé, ali bo kaj ali ne." Pač pravi počasni in previdni Korošci. Tistim kmetom bodi zato povedano: „Saj tudi ne veš, ko vseješ jeseni rž in pšenico, ali bo kaj zrastlo ali ne, pa vendar seješ vsako leto in vsako leto ti obrodi." Tudi pri mlekarski zadrugi je treba samo dobre volje. V našem kraju bi se ta zadruga še najbolj obnesla. Kajti z žitom ni veliko in vsak kmet pridela skoro samo toliko, kar doma potrebuje. Z živinorejo se pečati, kaže veliko boljše. Začnite

kmetje še pri goveji živini, ker se vam pri svinjah ne pusti. V našem kraju namreč vlada svinjska kuga. Ljudje sicer tega ne verjamejo, pa živinozdravnik pravi tako. Že nekaj let sem so bolehale svinje po letu na ravno isti bolezni, in nobeden živinozdravnik ni rekel, da bi bila kuga, kakor to trdi sedanji. Pa saj menda tudi ni padel z nebes, kakor se sliši govoriti. Saj baje nekje še tega ni vedel, da je bila kobila breja, ki je potem v treh dneh imela žrebe (!). Kmetje se bojijo ne samo kuge, ampak še bolj zdravnika, ki pokolje povsod, kjer se prikaže ta bolezen, vse svinje, in ubogi kmet naj gleda, ko se mu njegovi edini desetaki, katere bi mogel skupiti, na tak način odjemajo. Pa če je res svinjska kuga (kar pa dvomimo vsi), se mora, kakor trdijo, menda omejiti le s tem neusmiljenim ravnanjem.

Prevalje. (Cesarjev god in še nekaj.) V nedeljo dné 18. avgusta je bilo v naših slavnih Prevaljah zopet enkrat vse po koncu. Cesarjev god se je letos obhajal z izvanredno slavnostjo, skoro bi rekel na nov način. G. Filopovski je kot načelnik požarne brambe prvikrat prekoračil cerkveni prag, peljal je brambovce v cerkev; vse šole, vsi uradi — od pocestnega pometača do župana — so prišli skoro polnoštevilno; tudi vse uniforme si lahko videl: od one bosonogega paglavca do svetleče se cesarske suknje stotnika. Slovesna pridiga je tudi bila, in bila je — nemška — v slovenskih Prevaljah. Lepo so peli pri maši šolarji, a peli so nemški. Pesem cesarska — bila je nemška. Torej vse in povsod le nemško. Le tako naprej, potem bo naš národ srečen in izveličan. — Popoludne pa se je obhajal cesarjev rojstni dan zunaj cerkve. Tako je prav! Povsod je tako in vsem dana priložnost, pokazati svoje patrijotične čute. — Marljivi učitelj g. Krebs je namreč priredil s svojimi otroci jako lepo, ganljivo in ob enem navdušeno igro s petjem: „Avstrija, moj dom“! Otroci so igrali izvrstno. Gotovo je bil vsak poslušalec iznenadjen. Zato pa je hvaležno občinstvo priredilo svojemu ljubljencu g. Krebsu glasne ovacije. Pa v resnici moramo veseli biti dandanes, če imamo še kakega učitelja, ki toliko dela, skrbi in žrtvuje, da privaja v srca naše mladine pravi patrijotični čut. Vse otroke in vse Prevaljčane je živo vnel za cesarja. Na koncu slavnosti je domači nadučitelj g. Jurkovič govoril nek slavnostni govor. Slavil je cesarja kot očeta sedanje „neprecenljive“ šolske postave. Pa dragi moj, oče je pa bil nekdo drugi: en žid in en kristjan (ki pa ni bil veliko vreden, ker je celo na veliki petek meso jedel) sta jo skovala. G. Jurkovič jo je imenoval: biser v avstrijskih postavah in izrekel željo, naj bi ostalo še dolgo tako, posebno da ostane šola ločena od cerkve. Mi pa vprašamo, kaj imajo taki govori opraviti s cesarsko slavnostjo? Tu imamo zopet jasen dokaz, da dva učitelja jednako ne mislita. Kar prvi zida, drugi podira; prave koristi táko seme národu ne more donašati. Slavnost je zaključila cesarska pesem, kateri je sledil prav izdaten dež. Omenim naj še to, da je g. učitelj Krebs moral trpeti precejšnje ovire od strani svojih sotovarišev, kar mi je povsem neumevno. Namesto da bi mu složno pomagali v korist otrokom in v slavo cesarja, so mu baje le delali nepotrebne težkoče. V pondeljek potem so dobili otroci-igralci dober zaužitek. Čisti dobiček je namenjen ubogim šolarjem.

Št. Janž v Rožni dolini. (Nova sv. maša.) Kako slovensko ljudstvo časti in spoštuje svoje dušne pastirje in sicer tudi v sedanjih časih, dasi se duhovščina zelo preganja in zaničuje, je pokazala naša fara dné 28. julija t. l., ko je naš rojak č. g. Jan. Hornbök prvikrat pel sv. mašo. Ta dan je bila naša vas lepo okinčana; dva lepa slavoloka s primernimi napisi sta naznanjevala veliko veselje ljudstva; zastave v slovenskih in cesarskih barvah so bile razobešene na zvoniku in drugih hišah. Velika množica ljudstva iz bližave in daljave se je udeležila prelepe slovesnosti. Ob ½10. uri so se zbrali vsi sosednji gospodje župniki, družice in požarna bramba iz Podsinje vasi pred župniščem, in v lepem sprevodu šli po novomašnika na njegov rojstni dom pri Bavantu. Slavnostno pridigo je imel tukajšnji rojak, preč. g. Šim. Incko, dekan v Žabnicah, kateri je tu pred 37. leti obhajal svojo prvo sv. mašo, in je v lepih in navdušenih besedah razlagal pomen duhovniškega stanú. Pri sv. maši so peli slovenski bogoslovci. Po končani cerkveni slovesnosti so se zbrali vsi pri Bavantovi hiši in se tam zabavali na prostem v za to napravljeni in lepo okinčani uti. Kratkočasili so nas slovenski bogoslovci-tamburaši s svojim izvrstnim igranjem národnih pesmij. Zares, bil je to lep in vesel dan, kateri bo ostal v spominu vsem udeležencem.

Rožek. (Cesarska slavnost.) Rojstni dan Nj. Veličanstva našega ljubljenega cesarja je tudi naša vas dostojno obhajala. Že predvečer so možnarji naznanjali nekaj slovesnega. Na dan sam je bila ob 8. uri slovesna božja služba, katero je zopet naznanjalo doneče pokanje možnarjev. Službe božje so se udeležili vsi č. g. cesarski uradniki, občinsko predstojništvo, redarji, učiteljstvo z otroki, tukajšnji in iz okolice, veteranci z zastavo in godbo. V cerkvi se je zapela po končani službi božji cesarska pesen v slovenskem jeziku in veteranska godba je taisto zaigrala pred cerkvijo, potem pa so veteranci z godbo vred odkorakali na Žopráče, kjer je bil koncert in ples.

Vrba. (Smrt v jezeru) je iskala in tudi našla učiteljica iz Skočidola. Prišla je večkrat, tako tudi v torek dné 20. t. m. na Vrbo. Vzela je okoli 7. ure zvečer ladjico in se odpeljala proti sredi jezera. Tam se je nekaj časa vozila in kadila cigarete. Še tisti večer je prignal vihar neko prazno ladjico k Walisu. Drugi dan pride v Vrbo nadučitelj iz Skočidola, ki je sprejel pismo, v katerem mu učiteljica naznanja, da je šla v jezero. V prejimenovani ladiji našli so prazno steklenico, katero spozna nadučitelj za tisto, ki jo je učiteljica prej ta dan sprejela iz lekarne v Beljaku za mazilo. To je gotovo izpila, da je dobila poguma, in skočila je zaradi nesrečne ljubezni v vodo. Seboj je vzela solnčnik in neko knjigo, imenovano „ljubezen“! Ker se ne vé, kje da se je utopila, je ne morejo iskati in tako leži truplo nesrečne ženske v globočini jezera. Bog jej bodi milostljiv sodnik!

Št. Jurij ob Zili. (Nagla smrt.) Požarna bramba od sv. Jurija hotela je v bližnji vasi v Dvorčah dné 18. avgusta prirediti požarno vajo in poskusiti, hvala Bogu že dolgo časa ne rabljene brizgalnice. Ob ¾4. uri omenjenega dné korakali so v lepem redu ognjegasci mimo farovža; da bi malomarno stopajoči gasilci po vojaškem korakali, zakliče načelnik ognjegasne brambe resno: „Habt acht“*) in zdajci so čvrsto in vzgledno stopali. Le nekoliko korakov naredi lepo uvrščena bramba in naenkrat se zgrudi na tla posestnik Matija Plamenik p. d. Lenc iz Labijenč. Celi voj obstoji in pomaga drgati nezavestnega ognjegasca. Hitro prileti Fr. Drevenšek iz Haloz po dušnega pastirja v farovž. Po brezuspešnem drgnenju ukaže domači župnik nezavestnega zanesti v farovž, kjer se je bolnika previdelo s poslednjim oljem. Vsa pomoč, nesrečnega spraviti k zavesti, ostala je brez vspeha, — moža je zadela srčna kap in preminul je za večno v navzočnosti cele ognjegasne družbe in drugih župljanov po končanem sv. opravilu. Nepopisen je bil vtisek, ki ga je ta prizor naredil na vse navzoče, na celo župnijo; posebno pa je obžalovanja vredna neutešljiva žena, njega otroci in priletna mati prenaglo in nenadno umrlega posestnika. Nagle smrti nas naj obvaruje mili Bog!

*) Pri Zili mislijo nekateri Slovenci, da ni mogoče brez nemščine ogenj uspešno gasiti, na nemško komando menda bolj uboga in ne žge tako hudo, kakor če bi slovensko zaklical „Pozor“. Bo treba pač le slovenskih šol enkrat na Zili!

Novičar.

Na Koroškem.

Slavnostno umeščenje. V soboto dné 17. t. m., ob ½9. uri dopoludne, sta bila v stolni cerkvi v Celovcu po nj. ekscelenci milostlj. gosp. dr. Jožefu Kahn-u, knezoškofu krškemu, slavnostno umeščena vis. čast. gosp. Karol Elsler, hišni prelat sv. Očeta, dosedanji stolni školastik in kancelar, kot stolni dekan; in vis. čast. gosp. dr. Anton Müller, stolni kanonik, kot stolni školastik. Slavnosti so prisostvovali vsi tukaj bivajoči kanoniki, opat s Tancenberga, ravnatelj semenišča, novoimenovani kanonik gosp. Janez Vidovic, gospodje profesorji bogoslovja ter veliko pobožnega ljudstva. Pri slavnostnem obedu v škofovi palači spominjal se je nj. ekscelenca gosp. knezoškof v jako laskavih besedah najprvo od sv. Očeta odlikovanega protonotarija apost. Njega svetosti, vis. čast. in mil. gospoda stolnega prošta Lamberta Einspieler-ja, kateri že več kot trideset let uspešno deluje na strani treh krških škofov; potem vis. č. g. Karola Elsler-ja, hišnega prelata sv. Očeta; novoimenovanega stolnega školastika č. g. dr. Antona Müller-ja in najmlajšega kanonika č. g. Janeza Vidovic-a.

Razstava cerkvenih oblačil društva za vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa bode se letos nahajala v knezoškofijskem deškem semenišču „Marianum“ in si bode mogoče ogledati razstavljene stvari od dné 30. avg. pa do 2. sept. vsak dan od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Društveniki in prijatelji umetnosti, ki si želijo razstavljene stvari ogledati, so k temu najuljudneje vabljeni.

G. Progar, umetnik-domačin. V Voglerjevi delavnici poleg južnega kolodvora je zdaj na ogled razpostavljena iz kararskega mramorja izklesana skupina, predočujoča sv. Jožefa z Jezusom in četverimi angelčki. Sv. Jožef stoji ob stružnici ter načrtuje kos lesa, poleg njega pa se vspenja mali fantek Jezušček na mizo, hoteč držati deščico. Iz višine gledajo angelčki nizdol na Jezusa in njegovega očeta-varuha. Delo je vzorno lepo, reči smemo, krasno in do najmanjših podrobnostij z največjo skrbjo izdelano. Kompozicija je nekoliko realistična, tako da mora zadoščati tudi najbolj izbirčnemu okusu. Nežnobeli mramor je bil umetniku za to delo tudi pravi materijal. Gospod umetnik izdeluje zdaj še drugo skupino: Mater Božjo in sv. Ano z angeli. Skupini boste dičile romarsko cerkev na sv. Višarjah. Kdor se zanima za umetnost in za napredek male naše slovenske umetniške obrti, naj ne zamudi, ogledati si ta kip, dokler se še vidi tukaj v Celovcu. Častiti duhovščini pa priporočamo, naj podpira po svojih močéh vrlega in nadarjenega umetnika g. Progarja z naročili, saj so cerkve vedno bile zavetje umetnosti. Kdo drugi za umetnike nima dosti takih naročil, in kaj pomaga umetniku zmožnost, če pa dela ni.

Duhovske zadeve. Do prihoda novega g. kanonika vodil bode knezoškofijsko pisarno gosp. Martin Kovač, kn.-šk. tajnik in duh. svetovalec, — Č. g. Anton Kaplan, provizor na Reberci, pride za provizorja v Št. Janž pri Mostiču. — Razpisana je do 3. okt. t. l. župnija Št. Janž pri Mostiču.

Spremembe v kapucinskih samostanih na Koroškem. Prestavljeni so čč. gg. oo. Anaklet Waltl kot vikar iz Volšberga v Celovec; Lambert Lanzuner kot gvardijan iz Volšberga v Irdning; Albin Fetzl iz Volšberga v Lipnico; Otokar Cejan kot vikar iz Celovca v Gorico: Evgen Merše iz Celovca v Volšberg; Otokar Kocijan iz Celovca v Hartberg; Tilen Golob iz Celovca v Celje; Viljem Ebenberger iz Hartberga v Celovec; Žiga Wagner kot gvardijan iz Knittelfelda v Volšberg in Teodozij Hellweger iz Schwanberga v Celovec.

Deželna hipotečna banka v Celovcu. Pri zadnjem srečkanju zastavnih pisem so bile izžrebane sledeče številke v skupnemu znesku 21.800 kron: po 2000 kron številke: 139, 375, 516, 638, 957, 1097, 1145, 1481; po 1000 kron številke: 2, 242, 411; po 200 kron številke: 3, 16, 30, 41, 90, 167, 313, 797, 878, 1043, 1414, 1440; po 100 kron številke: 5, 47, 70, 85. Od prej še niso vzdignjene številke: po 2000 kron številki: 433, 1227; po 1000 kron 8, 28, 134, 158; po 200 kron številke: 55, 267, 297, 366, 589, 796, 859, 860, 1152; po 100 kron številke: 13, 57, 91.

Živinske bolezni na Koroškem. Svinjska škrlatica pojavila se je v občini Rennweg, političnega okraja Špital; v občini Mali Št. Pavel, pol. okraja Št. Vid ob Glini, in v občinah Št. Danijel in Blato, pol. okraja Velikovec. — Svinjska kuga se je pojavila v pol. okraju Celovec in okolica v občinah Trdnjavas, Št. Martin, Št. Rupert in v Št. Petru. V pol. okraju Št. Vid ob Glini v občinah Krka, Hörzendorf, Micheldorf, Rabing, Althofen in Wieting. Nadalje v pol. okraju Velikovec v občinah Kotlje, Libuče, Blato, Prevalje, Rikarja vas, Pliberk in Tolsti vrh.

Drobiž. Dné 21. t. m. bila je v Celovcu huda nevihta; napravila je posebno v mestnih nasadih veliko škodo. — V labudski dolini hotela si je minuli teden stara gospa, katera je hudo bolna na živcih, roke sežgati. — Orožne vaje se v kratkem pričnejo. 21. in 22. t. m. prišlo je v Celovec okoli 600 rezervistov 7. pešpolka in 8. lovskega bataljona, da se vnovič izvežbajo. — V Št. Rupertu pri Celovcu nastavljena bodeta od 1. januarja 1902 naprej stalno dva orožnika, kar je bilo zelo potrebno, ker se tam pretepi in poboji od dné do dné množijo. — Cesta ki vodi iz Grabštanja v Galicijo, se preloži na dveh mestih, da se s tem zniža strmina. — Ustrelil se je na Predilu 15. t. m. lovec Anton Rekar s Kranjskega.

Po slovenskih deželah.

Deželni zbor goriški bo zopet pričel zborovati, kakor se čuje, okolu 15. do 20. septembra. Potem bo deželni zbor razpuščen. Nove volitve utegnejo se vršiti meseca oktobra ali novembra t. l.

Volitve na Kranjskem. Za deželnozborsko volitev na Kranjskem priporoča katoliško-národna stranka: 1. Za okolico Ljubljansko g. Fr. Povše-ta in dr. Šusteršiča. 2. Za Kamnik g. Mejača. 3. Za Tržič g. dr. Brejc-a in g. pl. Detela. 4. Za Radovljico g. Pogačnik-a. 5. Za Postojno g. Drobnič-a in dr. Krek-a. 6. Za Vipavo g. Habe-ta. 7. Za Novomesto g. Dular-ja. 8. Za Trebnje in Višnjogoro gg. Košak-a, dr. Schweicer-ja in dr. Žitnik-a. 9. Za Kočevje g. Jaklič-a in Pakiž-a. 20. Za Črnomelj g. Pfeifer-ja. — Národno-napredna stranka svojih kandidatov do sedaj ni še razglasila.

Odhod biskupa Strossmayerja iz Rogaške Slatine je bil letos, kakor vsakokrat, prav prisrčen. Na meji Slatine pričakovali so ga Slovenci ter ga srčno pozdravili. Gospe so mu poklonile cvetlic in mladina se je poslovila s primerno pesmico, s katero prosi vladiko, da se še čestokrat vrne med brate Slovence. To leto mu je bivanje na Slatini posebno dobro delo.

Shoda zaupnih mož v Mariboru, ki se je vršil v četrtek 22. t. m., se je udeležilo do tristo slovenskih mož. Vsprejete so bile štiri resolucije,

v katerih zborovalci: a) odobravajo abstinenco (vzdržljivost) spodnještajerskih slovenskih poslancev; b) protestujejo proti temu, da deželni odbor enostransko porablja deželna sredstva le za gospodarsko in kulturelno (izobraževalno) korist nemških deželanov, dočim slovenske deželane prikrajšuje v vsakem oziru; c) protestirajo, da se deželni denarji izdajajo v podpiranje nemško-nacijonalnih društev in namenov in d) zahtevajo administrativno (upravno) ločenje od nemške Štajerske; da se v deželnem zboru gledé národnih stvarij uvede glasovanje po dveh národnih kurijah; da se deželni šolski svet loči v dve sekciji, ki naj upravljati nemške, oziroma slovenske šole; da se nadzorstvo slovenskih šol izroči nadzorniku slovenske národnosti; da se po primerni spremembi deželnega volilnega reda slovenskemu národu zagotovi primerno zastopstvo v deželnem zboru in deželnem odboru. Nadalje zahtevajo slovenski zaupniki zadostno število slovenskih kmetijskih, meščanskih in drugih strokovnih šol. Slovenski poslanci naj delujejo z vsemi sredstvi, da se izpolnijo te zahteve. Vlada pa naj na Spodnjem Štajerskem nastavlja slovenske uradnike, da isto ne bo domena protežiranih nemških uradnikov, in naj ne predlaga v sankcijo zakonov, ki žalijo slovenski národ, ali so naperjeni proti njegovim interesom ali njegovemu obstanku.

Češki kolesarji so bili po vseh vaseh in mestih, skozi katere so se vozili, navdušeno pozdravljeni; zlasti v Kranjski gori so jim priredili jako lep sprejem, nadalje v Jesenicah in v Kranju, kjer so češki gostje položili venec na Prešernov grob. V Medvodah jih je sprejelo v soboto 17. t. m. lepo število slovenskih kolesarjev, kateri so se tje bratom Čehom nasproti pripeljali, da jih spremijo v slovensko stolico. V „Národnem domu“ vršil se je banket na čast gostom, katere je pozdravil predsednik „Zveze slov. kolesarjev“, g. Rud. Vesel, na kar se je zahvalil predsednik „Zveze čeških kolesarjev“, g. Klimeš, ter izročil darilo čeških dam. Po banketu so si ogledali mesto. Zvečer vršil se je v „Národnem domu“ koncert, pri katerem je svirala meščanska godba in sta jako lepo peli pevski društvi „Ljubljana“ in „Slavec“. Drugi dan so si ogledali češki gostje Postojnsko jamo.

Tržaško pevsko društvo „Adrija“ pripeljalo se je 18. t. m. na Bled. Na otoku imeli so društeniki sv. mašo, pri kateri je krasno pel društveni zbor. Po maši so si ogledali Bled in okolico in potem obedovali pri Petranu, kjer jih je pozdravil g. Šumi iz Kranja. Zvečer so se tržaški gostje odpeljali v Ljubljano in odtod drugi dan vrnili se v Trst.

Vojaške vaje. 12. brigada je dospela 15. t. m. preko Železne Kaple in Jezerskega v Kranj, kjer so se začele 16. t. m. brigadne vaje. Cesarjev rojstni dan je praznovala brigada pri Škofji Loki na Štemarjih. Dan pozneje odšla je brigada v Senožeče, kjer se prične 6. septembra korni manever. Na Mali Šmaren se vojaštvo v Postojni uvagonira ter vrne v svoje stalne garnizije.

Drobne novice. Električna cestna železnica v Ljubljani oddá se 1. sept. t. l. javnemu prometu. — Z vojaških vaj ušel je prostak 17. pešpolka, France Kos, doma iz Straže na Dolenjskem. — Brzovlak je skočil s tira pred mariborsko postajo. Vlak je bil poln ljudi. Nesreča se ni zgodila nobena. — V Vuhredu je železniški stroj povozil žel. strojevodjo Verovšeka. Ponesrečeni zapusti vdovo s šesterimi otroki.

Gospodarske stvari.

Staro in vedno novo za gospodinje. V jedni zadnjih številk mlekarskega časopisa podaja slavni mlekarski strokovnjak Martiny sledeča zlata pravila za gospodinje in dekle, ki molzejo, pravila ki bi morala stati vdolbena na vsakih hlevskih vratih, pravila sicer stara po vsebini, vendar pa nova ozir izpolnitve pri našem ljudstvu, in zato jih tu znova tiskamo z željo, da bi se vtisnila v mnog spomin:

1. Preskušaj molzne krave vsak teden po enkrat na njih mlečnost in vsaj dvakrat na mesec določi množino tolšče v mleku. Vse krave, ki slabo molzejo, odstrani in redi le krave izborne mlekarice.
2. Krmi obilno in rabi le zdrava, za izdelovanje dobrega masla primerna krmila.
3. Skrbi zgodaj spomladi in v jeseni dolgo za zeleno krmo. Ako krmiš z zeljnatim perjem in repo, dodavaj obilno prešanja, otrobov ali turšice.
4. Sena in slame ne pokladaj nikoli med molžnjo ali kratko preje, ampak vedno še le po molži.
5. Skrbi za zdrav nastilj, ki ne sme biti nagnjit in trhlen.
6. V govejem hlevu bodi zrak čist in brez prahu.
7. Vime krav in vsa mlekarska posoda mora biti tako lepo čista, da se ne bo nikomur gnjusilo, napiti se mleka takoj iz golide (žehtarja) ali dotakniti se kravjih sescev z usti.
8. Ravno tako navajaj posle, da bo pri molži snažna, imela čiste roke, čisto obleko itd.
9. Namolženo mleko urno iz hleva, če je moč ga takoj posnemi s centrifugo (ali kaj, ko je ta vrana pri nas tako bela), če ne ga pa vsaj v hladnem prostoru urno ohladi.
10. Uravnaj poizvajanje mleka, masla in tolstega sira tako (s pomočjo primernega obrejevanja krav), da dobiš največ masla v oktobru, novembru, decembru neposredno pred božičnimi prazniki, najmanj pa od maja do julija. —*c*—

Tržne cene.

V Celovcu, dné 22. avgusta 1901.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	*v*	*K*	*v*	
pšenica . .	9	73	12	16	— konj
rž	9	—	11	37	— pitani voli
ječmen. . .	7	3	8	79	60 vprežnih volov
oves . . .	5	53	6	91	3 junce
turšica . . .	8	40	10	50	98 krav
pšeno . . .	15	20	19	—	— telica
proso . . .	—	—	—	—	— pitanih svinj
krompir . .	1	80	2	92	— prascev
leča	12	—	15	—	
ajda . . .	7	—	8	75	

Pitani voli so po — *K* do — *K*, **vprežni voli** po 230 *K* do 290 *K*, **krave** po 160 *K* do 290 *K*.

Sladko seno je meterski cent po 4 *K* 80 *v* do 5 *K* 80 *v*, **kislo seno** po 3 *K* 40 *v* do 4 *K* 80 *v*, **slama** po 3 *K* — *v* do 3 *K* 70 *v*.

Promet je bil srednji, kupčija precej živahna.

Velikovec, dné 21. avgusta. Prignali so: 1 bika, 223 volov, 92 krav, 12 telic, 6 telet. Cena za pitano živino 60 do 64 kron, za vprežno živino 56 do 60 kron za meterski cent žive vage. 93 ovc, 2 kozi. Promet je bil slab.

Razglas.

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. — Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg veronauka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. — Gojenka, katera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, to je sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima katera več obleke, jo sme prinesti s seboj). — Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo: 1. Dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, brati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. — Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo **do 15. septembra t. l.** glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. — V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. julija 1901.

Loterijske številke od 24. avgusta 1901.

Linc	57	52	70	53	6
Trst	37	79	47	6	64

Listnica uredništva.

Razne gospode dopisnike uljudno prosimo za potrpljenje. Za to številko nismo mogli vsega porabiti, kar nam je došlo; pride pa polagoma gotovo vse na vrsto. V prvi vrsti se moramo vedno ozirati na take dopise, ki bi zastarali in bi postali brez pomena, ako bi je odlašali za pozneje. Prosimo pa vse gg. dopisnike, da poročajo stvarno in bolj na kratko, ker predolgi dopisi so za naš tesno nam odmerjeni prostor težko porabljivi in se krajše novice tudi raje čitajo. Dostikrat se dá s kratkimi stavki vse tisto ravno tako dobro povedati, kakor če se raztezajo na večji obseg. Sicer pa vsem vkup lepa hvala za trud in prosimo še za daljno naklonjenost.

Gosp. Jos. Krasnik v Svetnivasi. Vašej želji bomo vstregli v prihodnjem listu. Nas veseli, da se nas spominjate. Pazite pa, da si pri teh svojih norostih ne razbijete enkrat svoje glave.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Národni šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim starišem.

V hiši je trirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dné 15. oktobra t. l. Plačila 8 gld. mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Prodá se novo sezidana hiša

v Selah pri Podkrnosu, z gospodarskimi poslopji vred, ki ima 18 oralov njiv, 8 oralov travnikov, 5 oralov gozda in stoji na lepem kraju. Posestvo je oddaljeno od Celovca 1½ ure in se prodá iz proste roke zaradi bolezni posestnikove. Več pové posestnik Janez Kutnik v Selah, pošta Žrelec (Ebenthal) na Koroškem.

C. kr. kmetijska družba za Koroško naznanja, da se bodeta napravila v tem letu 1901 na Koroškem

dva semnja za plemensko govejo živino,

in sicer **za pincgavsko-belansko pasmo** dné **18. septembra** v Mölbrücken-u, postaja južne železnice Sachsenburg, in za **marijadvorsko-lavantinsko pasmo** dné **23. septembra** v Št. Salvator-ju, postaja državne železnice Breže (Friesach). Prignati bo uradna tržna komisija dovolila samo **bike, krave** in **telice čiste pasme.**

Pojasnila daje c. kr. kmetijska družba v Celovcu, živinorejska zadruga „Lurnfeld-Sachsenburg“ in kmetijski okrajni odbor v Brežah (Friesach.)

Za naročevanje cerkvenih čipk pripoznana je najboljša tvrdka Teodor Günther v Bohdalu (Gottesgab) na Češkem.

Službo organista in cerkovnika

išče oženjen in cecilijansko prav dobro izurjen orglavec. Isti je rojen Slovenec, dober pevec in tudi žena je izvrstna pevka (sopranistinja). Zmožen je tudi nemškega jezika ter so mu na razpolago dobra spričevala že večletnega službovanja. Naslov se izvé pri upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Za porabo sadja. Za pridelovanje vina.

Stiskalnice za sadni mošt za grozdno vino

s stalno delujočim dvojnim tiskalom in uravnavo stiskanja „Herkules“. **Jamčimo za najvišjo zmožnost, do 20 odstotkov višjo, kakor pri vseh drugih stiskalnicah.**

Sadni in grozdni mlini. Stroji za obiranje sadja.

Popolne **naprave za pridelovanje mošta,** stalne in za prevažanje. **Stiskalnice in mlini** za pridelovanje sadnih sokov. **Sušilnice** za sadje in zelenjad, lupilce in rezalnice, najnovejše **samodejne** patent-brizgalnice za grozdje in rastline **„Syphonia“,** izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši, najbolj izvrstni in priznano najboljši sestavi

PH. MAYFARTH & Comp.

c. kr. izključlj. privilegirana

tovarna poljedelskih strojev, livarna in plavž na par.

Dunaj, II/1 Taborstrasse št. 71.

Obdarovani z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširni ceniki in mnoga priznalna pisma se delijo zastonj. — Zastopniki in prekupci strojev se iščejo.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Ivan Teršelič. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.